

ŠPANĚLSKÁ CESTA AMBROŽE PODĚBRADSKÉHO, 1670

Ambrož Poděbradský pocházel ze Sadské a byl představeným kláštera františkánů ve Skalici na západním Slovensku, odkud šel přes Brno, Prahu, Řezno a Alpy až do Bayonne ve Francii. Ve Španělsku se pohybovali pouze pěšky, což byl slušný sportovní výkon...

Cesta z Bayonne do San Sebastianu

Bayonne je město střední velikosti, dost pohodlné a pevné a leží blízko oceánu. Kdykoliv se oceán vzdul a rozlil, tu se přibližoval až pod okno našeho pokoje a zakrátko zase ustoupil. Stavějí tam největší lodě jak válečné, tak pro jinou námořní potřebu a užití. Chtěl jsem si velmi prohlédnout jednu z královských lodí, na něž jsem mohl vstoupit až s jedním otcem z kláštera. Byla uvnitř i zvenčí oslnivě krásná. Prohlédl jsem si i překrásnou královu kajutu, celou s velkým uměním vyzdobenou řezbami, malbami i zlacením. Venku na lodní přídi jsem kolem dokola viděl podivuhodné sochy Sirén.

V klášteře v Bayonne jsme zůstali díky laskavosti kláštera přes Velikonoce. Ženy ze zdejšího národa kantaberského se oblékají tak, že to vzbuzuje podivení. Většinou mají na sobě tři sukně, tu svrchní si přehodí přes záda a zahalí si do ní celou hlavu a tvář, ponechají jen malou škvíru pro oči, a tak chodí po ulicích, tak vstupují do kostela a do jiných domů.

Velryby jsou vyhledávány v severních krajích, kde je i ledové moře, protože milují a obývají chladná místa. Avšak velrybáři za nimi musí plout na devět set německých mil, proto jim to trvá půl roku, než se vrátí domů, a někdy uloví hodně, někdy málo a někdy nic. Většina však uloví mnoho a přiveou domů velký výdělek a přečetni z toho zbohatnou. Jeden z nich mi vypravoval, že loni ulovil dvacet pět velkých velryb a jejich tukem že naplnil přes 1750 věder. Mají totiž na lodi obrovský kotel na vaření piva - jeden takový jsem viděl - a jakmile velrybu uloví, vezmou všechn tuk z ní a rozpustí ho v tom kotli. Pak plní sudy a jimi naloží loď. O maso nedbají. Ať dobrý křesťan uváží, jak strané obludy musí velryby být.

Tady se naskytá závažná otázka, jak mohou lidé ulovit a zabít tak velkou velrybu? Abychom tuto otázku rozřešili, vyložím ti stručně, laskaví čtenřái, co jsem slyšel a jaké nástroje k lovu jsem viděl.

K lovu mají dlouhý železný nástroj podobný šípů, na konci s háčkem, aby uvázl ve velrybě, když je do ni zabodnut. Druhý konec nástroje je přivázán k lanu. A teď dávej pozor, laskavý čtenáři, jak je velryba lovena:

Především musíš vědět, že velryba je obluda, která nepatří k rybám, protože musí dýchat a nemůže být dlouho pod vodou. Za druhé že se páří se samicí jako každý jiný živočich. Tohle všechno berou velrybáři v úvahu, opustí velkou loď a nasednou do člunů, kterých mají sebou 5 nebo 6. Pak projíždějí po moři a pečlivě poslouchají, zda někde nezpůsobují výdech velryby. Ten vypadá jako dým vycházející z komína a je při něm vystřikováno mnoho vody. Když jej zpozorují, přiblíží se k velrybě zcela beze strachu s připravenou harpunou, kterou mrští na ni a uvolní lano. Když velrybu zraní, ta se ponoří do hlubiny a lovci jí lano povolí dle libosti. Velryba je oslabena ztrátou krve a znovu se vynoří, aby se nadechla. Tu ji zase jiní velrybáři zabodnou další harpuny do těla. Pak velrybu uloví a vezmou z ní všechn tuk. Tak jsem to slyšel a tak jsem to vyprávěl.

V klášteře, kde jsme pobývali, žije také bratr laik Petr, který se před dvaceti lety sám ukřižoval, s výjimkou pravé ruky, kterou přibil na kříž velmi dlouhými hřebíky své nohy a levou ruku. Pravou ruku ovšem přibít nemohl, protože neměl třetí ruku. Jak tam tak visel, přiběhli bratří a divili se, protože něco takového neviděli, ani o tom neslyšeli. Chtěli ho sejmut z kříže a vytáhnout hřebíky, ale on je zarazil tak pevně, že to nešlo. Až teprve přivolaný kovář s kleštěmi s velkou námahou hřebíky vytáhl. Tento bratr ještě žije, ale následkem svého nerozumného ukřižování kulhá a je skoro šílený.

Odtamtud jsme šli do mnoha kostelů, kromě jiného i do kostela otců augustiniánů, kde nám na naši pokornou prosbu po dost dlouhém čekání ukázali zázračný krucifix zhotovený samotným Nikodémem v takové podobě, jak náš Spasitel zemřel na kříži. Tento svatý a zázračný krucifix až do dneška stál na jednom z postranních oltářů zahalen trojí rouškou. Když byla sňata první rouška, všichni, kteří jsme u toho byli, jsme pocítili velkou zbožnost, po odstranění druhé roušky větší zbožnost a po odstranění třetí zbožnost největší. Když jsme se dívali na samotný krucifix, tu jako bychom vůbec nebyli při sobě. Když jsem vzdal krucifixu úctu, ulevilo se mi a už jsem nikdy necítil v koleně takové bolesti jako dříve, ale šťastně jsem pokračoval ve své cestě.